

МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ СФЕРИ ПОСЛУГ ТА ЗАКЛАДІВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ

Тетяна Герлянд
старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

В умовах динамізму ринкових відносин професійна підготовка не може гарантувати випускникові робоче місце не тільки протягом усього життя, але й найближчим часом. Великій кількості молодих людей доводиться перенавчатися, тобто здобувати нову професію. Сьогодні для ефективної особистісної самореалізації потрібні не тільки професійні, а й соціальні, економічні, комунікативні компетентності, які супроводжують практично всі види професійної діяльності. Наслідком цих перетворень стає необхідність для системи професійної (професійно-технічної) освіти слідувати за змінами в сфері праці, реагувати на економічну ситуацію в країні, структуру ринку професій, попит на нові компетентності.

Для системи професійної (професійно-технічної) освіти це найактуальніші питання, оскільки сьогодні одне з найбільш «взаємовигідних» напрямів взаємодії виробництва і освіти – участь роботодавців у розробці змісту дуальної освіти (за даними соціологічних досліджень понад 80% роботодавців готові до цієї роботи). Якщо для роботодавців участь у розробці змісту цієї освіти забезпечує підготовку кадрів відповідно до завдань технічної модернізації і розвитку підприємства, підвищення продуктивності праці і якості продукції, що випускається, то для професійної (професійно-технічної) освіти облік запитів конкретного виробництва дозволяє готувати конкурентоспроможних фахівців, затребуваних на регіональних ринках праці.

Тому в умовах модернізації такого виробництва виникає нагальна потреба у використанні випускників професійних (професійно-технічних) навчальних закладів на особливо складних робочих професіях, оскільки

управління наукомісткими автоматизованими системами з випуску складної високоточної і дорогої продукції стає основною професійною функцією сучасного кваліфікованого робітника на засадах модульно-компетентнісного підходу.

Під компетентнісним підходом у навчанні розуміється така система побудови освіти, метою якого є формування певних ключових компетентностей учня. У професійній освіті – це модель організації такого процесу, в якому метою навчання виступає сукупність ключових компетентностей учнів, а як засіб її досягнення – модульна побудова структури і змісту професійного навчання. Вона є вимогою стандарту професійної (професійно-технічної) освіти, так як в основі такого стандарту третього покоління знаходиться модульно-дисциплінарний підхід. З даного визначення випливає, що модульно-компетентнісний підхід передбачає таку організацію навчально-виробничого процесу, метою якого є формування конкретних компетентностей майбутніх кваліфікованих робітників, а зміст цього процесу структуровано у вигляді моделей.

Модульна побудова таких стандартів має переваги, зокрема:

- гнучкості (у разі необхідності існує можливість оновлювати або замінювати конкретні модулі, виходячи з вимог підготовки випускника);
- можливості комбінування необхідних модулів та їх окремих одиниць для індивідуалізації навчання;
- зміни процедури оцінювання – демонстрація набутих знань і умінь по конкретному модулі (володіння компетентностями).

Навчальний модуль представлений логічно завершеною частиною навчального матеріалу, певною одиницею навчання, є відносно самостійним і цілісним, маючи:

- зміст у вигляді логічно завершеного блоку (блоків), які об'єднують декілька тем;
- власні цілі навчання, їх цілісний набір який підлягає освоєнню, уміння, знання, відносини і досвід (компетентності), описаних у формі вимог,

яким повинен відповідати учень професійного (професійно-технічного) навчального закладу по завершенню модуля, і представляє складову частину більш загальної професійної функції;

- технологічне і методичне «оснащення», що забезпечує навчальний процес;

- організаційні форми навчання, необхідні для успішного його здійснення;

- контроль.

Побудова навчального модуля включає наступні дії:

- визначення компетентностей, які формуються в процесі конкретного вивчення модуля;

- виділення навчальних елементів модуля – визначення змісту, встановлення внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків, складання опорних конспектів, схем, електронних підручників;

- визначення завдань елемента модуля, ключових його компетентностей;

- проектування дидактичного процесу (розробка системи навчальних завдань, матеріалів для практичних занять, складених під рівні знань, умінь і навичок, компетентностей, підбір відповідних технік по їх засвоєнню);

- розробка позааудиторної самостійної роботи (виконання завдань за алгоритмом, різномірівневі диференційовані завдання проблемного характеру);

- узагальнюючий елемент – висновки, основні результати;

- розробка системи поточного і проміжного контролю різномірівневого характеру з наданням свободи вибору, використання рейтингової системи.

Кожен з модулів підлягає оцінці, спрямованої не на можливість для того, хто навчається, реально оцінювати своє навчання і планувати його подальше вдосконалення. Модульне навчання буде ефективним, якщо діє система контролю, а також корекції пізнавальної діяльності.